

40 000 – 10 000
mladší paleolit (doba kamenná)

10000 – 8000
pozdní paleolit

8000 – 5000
mezolit

5000 – 3500
neolit

3500 – 2000
eneolit

2000 – 750
doba bronzová

750 – 400
starší doba železná – halštatská

400 – 0
mladší doba kamenná – laténská

Neolitická revoluce

mladší doba kamenná
střední Evropa - asi 5 300 - 4 300 př. n. l.

Krajina

Neolitický způsob života má za následek první zásahy člověka do přirozeného prostředí lesa a lesostepi. Formují se základy polopřirozených lučních, pastvinných, křovinných a lesních společenstev, divoká příroda má však stále převahu. Zatímco neosídlená krajina je nadále určována pouze přírodními silami, osídlenou krajinu tvoří listnatý les s mozaikou nepravidelných plošek polí a lad. Nelesní část krajiny vypadá jako paseka, spáleniště, step, úhor, louka a pastvina zároveň. Lesy v blízkosti sídel ovlivňuje kácení, vypalování, odlýkování stromů, a lesní pastva, postupně řídnou a mění se na světlé porosty s křovinami (vytváří se druhotná step). Odlesňování začíná měnit ráz krajiny, úbytek lesa je zatím malý.

Průběh neolitické kolonizace

V 6. tisíciletí př. n. l. postupují neolitické kolonizátoři přes Podunají na Moravu a poté do Čech (postupně osidlují moravské úvaly, Polabí, dolní Povltaví, Poohří a dolní tok Berounky). Vyhledávají úrodné vyvýšeniny v blízkosti vodních toků, které jsou nezbytné pro život osady.

Změny ve společnosti

Mladší doba kamenná (neolit) představuje zásadní změnu způsobu života, kdy je lov a sběr potravy postupně nahrazen zemědělstvím. Člověk přestává být poprvé jednoznačně závislý na přírodě.

Změny zasahují i společnost, životní návyky, rozmanitost nástrojů (čepelkové srpy, kamenné motyky, drtiče obilí, atd.), dělbu práce. Hlavní surovinou na výrobu nástrojů zůstává kámen.

Dále se rozvíjí matriarchát, neboť ženy stále mají rozhodující podíl na zemědělských pracích. Začíná výroba keramiky.

Zemědělství

V zárověm zemědělství se pole získává klučením a vypalováním lesa a křovin. Pařezy nepřekáží, protože se neoře a důlky je možné vyhloubit motykami či tyčemi.

Plochu lze využívat nanejvýš 4 roky a 5-7 let musí ležet ladem, čemuž se říká příloh. Hospodářská soustava je relativně hodně výnosná, avšak okolí osady je do 40 let vyčerpáno a celá vesnice se stěhuje jinam.

Pěstuje se zejména pšenice, ječmen, proso, luštěniny, len, dochází k domestikaci (zdomácnění) prvních zvířat (koza, ovce, prase, tur), která jsou chována volně, přes zimu jsou částečně chráněna v osadě.

Osídlení

Zemědělský způsob života je spojen se zakládáním políček a vyžaduje budování stálých sídel.

Neolitická osada má 40-50 obyvatel, rody a velkorodiny žijí v protáhlých domech z kůlů proplétaných proutím a omazávaných blátem.

